

Research Paper

Development, Validation and Psychometric Evaluation of the Negative Life Events Scale (NLES) in a Sample of Iranian Older Adults

Mojgan Hayati^{1*} , Seyedeh Nafiseh Mousavi² , Reyhaneh Dehghani Zadeh Baghdad Abad³ , Negin Fathi⁴

1. Department of Psychology and Educational Sciences, Payam-e- Noor University, Tehran, Iran.

2. Department of Psychology, Faculty of Nursing and Midwifery, Zanjan Branch, Islamic Azad University, Zanjan, Iran.

3. Department of Psychology, Faculty of Iran University of Medical Science, Tehran, Iran.

4. Department of Psychology, Faculty of Iran University of Medical Science, Tehran, Iran.

Article info:

Received: 10.04.2026

Revised: 17.05.2026

Accepted: 10.06.2026

Keywords:

Psychometrics Evaluation,
Negative Events, factor
analysis, Older Adults.

Abstract

Background: Negative life events are experiences that exceed individuals' current coping capacities and may lead to psychological distress. Examining such events in old age is especially important given the growing ageing population and its challenges for health systems worldwide.

Method: The present study was conducted on 278 older adults in the city of Hamedan. The instruments used in this study were the Negative Events in Ageing Scale, the negative events subscale of Pickle's Major Life Events Scale, and the DASS-21. To evaluate the technical (psychometric) properties of the instrument, qualitative and quantitative content validity indices and factor analysis were used. To examine convergent validity, correlations between the scores of these questionnaires and the scores of a validated negative life events test were calculated.

Results: Finally, exploratory factor analysis was performed to assess factorial validity and determine the construct. Cronbach's alpha and omega coefficients for internal consistency of the Negative Life Events Scale (NLES), were 0.91 and 0.89, respectively, indicating desirable internal consistency. The results of the factor analysis supported a one-factor model, and the correlation analysis also showed that the Negative Events in Ageing Scale were strongly correlated with constructs such as depression, anxiety, and stress. The highest correlation coefficient, 0.69, was obtained with major negative events, confirming the scale's convergent validity.

Conclusion: The Negative Life Events Scale with 15 items for older adults demonstrates strong psychometric properties in the Iranian population. Despite limitations in generalizability, given the questionnaire's adequate ability to assess older adults' negative experiences, it can be used as a valid measure to help improve the community's level of mental health.

Publisher: University of Zanjan

Citation: Hayati, M., Mousavi, N., Dehghani Zadeh Baghdad Abad, R. & Fathi, N. (2026). Development, Validation and Psychometric Evaluation of the Negative Life Events Scale (NLES) in a Sample of Iranian Older Adults. *Iranian Journal of Psychoeducational Assessment*, 2 (1), 35-46.

<https://doi.org/10.30470/ijpa.2026.2091293.1040>

*Corresponding Author: Mojgan Hayati

Address: Department of Psychology and Educational Sciences, Payam-e- Noor University, Tehran, Iran.

Email: hayati@pnu.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

Aging, defined by the World Health Organization as the period beyond the age of 60, is an unavoidable and major stage of the human life cycle that is accompanied by biological, cognitive, emotional, social, and economic changes. Although these changes are natural, they can expose older adults to multiple negative events and circumstances, challenging their individual and social adaptation (Yousefi Afrashteh & Hosseini, 2016; Yadgari et al., 2018; Mohammadi et al., 2024). In recent years, the increasing life expectancy and growth of the older population in both the world and Iran have made it essential to focus on quality of life, mental health, and threats to well-being in this group (WHO, 2022; Mohammadi et al., 2024). Negative experiences during aging have been linked to various psychological and social consequences, including depression, anxiety, loneliness, helplessness, reduced life satisfaction, and poorer quality of life (Charles & Carstensen, 2010; Fisk et al., 2009). Moreover, the accumulation of negative events can weaken coping resources and reduce resilience against subsequent stressors, highlighting the need for accurate assessment of the type, intensity, and frequency of negative life events in later life. However, many existing tools were designed for the general population and may not capture the specific content and meaning of negative experiences in older adulthood. Empirical measures often include broad sets of life events without considering developmental and age-related differences in perceived significance, frequency, and psychological impact (Aldwin & Igarashi, 2023). For example, widely used inventories can be long, potentially causing respondent fatigue and reducing response accuracy, and they may not be culturally adapted to Iranian older adults. Psychometric literature emphasizes that assessment instruments must not only meet technical requirements but also be linguistically, culturally, and conceptually appropriate for the target population (DeVellis & Thorpe, 2021). In Iran, the lack of a culturally valid and psychometrically supported tool for measuring negative events in aging limits research and constrains prevention, screening, and intervention planning (Boateng et al., 2018). Therefore, the present study addresses this gap by developing and validating a culturally appropriate scale to assess negative experiences during older adulthood in the Iranian context, drawing on theoretical literature, lived experiences, and expert perspectives.

Methods

This study was a methodological psychometric investigation conducted in 2025 among older adults living in Hamadan, Iran. Participants were 278 adults aged 60 years and older selected through convenience sampling. The mean age of the sample was 64.6 years ($SD = 7.8$), and 51% were women. The scale development process began with a review of the literature on aging-related stressors and negative life events, followed by semi-structured interviews with 14 experts in aging psychology, psychometrics, and mental health. The interview data were analyzed using conventional content analysis in order to identify the main domains of negative experiences in old age. Based on the qualitative findings and literature review, an initial pool of 50 items was generated. After several rounds of revision for clarity, cultural appropriateness, and content overlap, a 37-item version was evaluated in terms of face and content validity. Following expert review, 12 items were removed and a 25-item version was retained for psychometric analysis. Convergent validity was examined using the negative life events subscale of Pickle's Major Life Events Scale and the Depression, Anxiety, and Stress Scale-21 (DASS-21). Construct validity was assessed through exploratory factor analysis using principal axis factoring, and reliability was examined using Cronbach's alpha and McDonald's omega coefficients.

Results

The findings showed that the data were suitable for exploratory factor analysis. The Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy was 0.94, indicating excellent sample adequacy, and Bartlett's test of sphericity was significant ($\chi^2 = 1633.49$, $df = 105$, $p < 0.001$), confirming that the correlation matrix was appropriate for factor analysis. Principal component analysis was used for factor extraction, and varimax rotation was applied to obtain a simpler and more interpretable structure. The criteria for item deletion included factor loadings below 0.40 and cross-loadings

above 0.30. Ultimately, after removing inappropriate items, the final version of the scale was established with 15 items. The results of the exploratory factor analysis indicated that the scale had a one-factor structure, and this single factor explained 44.26% of the total variance. The eigenvalue of the extracted factor was 6.64, and the factor loadings of the items ranged from 0.62 to 0.74. These items covered domains such as loss of loved ones, personal or family illness, loneliness, financial problems, dependence on others, unfavorable changes in living conditions, inadequate family support, family conflict, reduced social status, severe limitations in daily activities, experiences of disrespect or rejection, exposure to sudden stressful events, and worries about the future. The findings related to convergent validity also showed that scores on the Negative Life Events in the Elderly Scale were positively and significantly correlated with depression (0.48), anxiety (0.37), stress (0.40), and major negative life events (0.69) ($p < 0.01$). The highest correlation was observed with the measure of major negative life events, which indicates strong alignment between the new scale and the theoretical construct it was intended to measure. In addition, reliability analysis showed that Cronbach's alpha for the scale was 0.91 and the omega coefficient was 0.89, both reflecting very good internal consistency. These results indicate that the items of the scale are sufficiently homogeneous and that the final version of the instrument provides a stable and reliable total score.

Discussion

The findings showed that the Negative Life Events in the Elderly Scale has a clear one-factor structure, good convergent validity, and high internal consistency. The one-factor solution suggests that although negative life events in old age are varied, older adults tend to experience them as a general sense of burden and life difficulty. The positive correlations with depression, anxiety, stress, and major negative life events support the construct validity of the scale. High Cronbach's alpha and omega coefficients also indicate that the items are internally consistent and suitable for research and practical use. Because the items were developed based on the lived experiences of Iranian older adults, the scale has cultural relevance and may be more appropriate than general measures. However, the findings should be interpreted with caution because the sample was selected by convenience sampling and was limited to older adults in Hamadan. In addition, only exploratory factor analysis was conducted. Future studies should examine confirmatory factor analysis and test-retest reliability. Overall, the results suggest that this scale is a brief, indigenous, valid, and reliable instrument for assessing negative life events in Iranian older adults.

Ethical Considerations

This study was conducted in full compliance with ethical principles, including obtaining informed consent and ensuring confidentiality. Participation was entirely voluntary, and all stages followed the approved ethical guidelines of the Iranian Organization of Psychology and Counseling.

Funding

All costs related to this research were covered by the authors. The study received no external financial support.

Author Contributions

In this article, MH contributed to the idea development, the selection of the topic, and the methodology NM contributed to the preparation and drafting of the introduction, data analysis, and the discussion and conclusions. RDB contributed to the review of the theoretical foundations and the preparation of the initial manuscript. NF contributed to data collection and manuscript revisions. All authors read and reviewed the manuscript.

Conflict of Interest

The authors declare that they have no conflicts of interest.

مقاله پژوهشی

ساخت، اعتباریابی و رواسازی مقیاس رویدادهای منفی در نمونه‌ای از سالمندان ایرانی

مژگان حیاتی^{۱*}، سیده نفیسه موسوی^۲، ریحانه دهقانی زاده بغداد آباد^۳، نگین فتحی^۴

۱. گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۲. گروه روان‌شناسی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، زنجان، ایران.

۳. گروه روانشناسی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.

۴. گروه روان‌شناسی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، زنجان، ایران.

چکیده

زمینه: رویدادهای منفی زندگی به رویدادهایی اشاره دارد که افراد با آن‌ها مواجه شده‌اند؛ اما با توانمندی‌های فعلی آنان هماهنگی ندارد؛ بنابراین، دچار تعارض روانی می‌شوند. بررسی رویدادهای منفی سالمندی مهم است؛ زیرا سالمندی در قرن ۲۱ از مهم‌ترین چالش‌های نظام سلامت است.

روش: پژوهش حاضر بر ۲۷۸ نفر از سالمندان شهر همدان اجرا شد. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش مقیاس رویدادهای منفی سالمندی، خرده‌مقیاس رویدادهای منفی از مقیاس رویدادهای مهم زندگی پیکل و مقیاس DASS-21 بودند. برای ارزیابی ویژگی‌های فنی ابزار از شاخص‌های روایی محتوایی کیفی و کمی، تحلیل عاملی و برای بررسی روایی همگرا، همبستگی نمرات این پرسش‌نامه‌ها با نمرات یک آزمون معتبر رویدادهای منفی زندگی محاسبه گردید و در نهایت برای بررسی روایی عاملی و تعیین سازه، تحلیل عاملی اکتشافی انجام شد.

یافته‌ها: ضریب آلفای کرونباخ و ضریب امگا برای تعیین همگونی درونی مقیاس رویدادهای منفی زندگی، به‌ترتیب ۰/۹۱ و ۰/۸۹ به دست آمدند که نشان‌دهنده همسانی درونی مطلوب هستند. نتایج تحلیل عاملی از مدل تک‌عاملی حمایت کرد و همچنین تحلیل همبستگی نشان داد که مقیاس رویدادهای منفی سالمندی با سازه‌هایی همچون افسردگی، اضطراب و استرس دارای همبستگی قوی است. بالاترین ضریب همبستگی با رویدادهای منفی مهم ۰/۶۹ به دست آمده است که روایی همگرایی مقیاس را تأیید می‌کند.

نتیجه‌گیری: مقیاس رویدادهای منفی زندگی سالمندان در جامعه ایرانی با ۱۵ گویه، از ویژگی‌های روان‌سنجی قوی برخوردار است. با وجود محدودیت‌هایی در تعمیم‌پذیری، به دلیل توانایی مطلوب پرسش‌نامه در سنجش تجارب منفی سالمندان، می‌توان آن را به‌عنوان مقیاسی معتبر در راستای ارتقای سطح سلامت روان جامعه به کار برد.

اطلاعات مقاله:

تاریخ دریافت: ۱۴۰۵/۰۱/۲۱

تاریخ داوری: ۱۴۰۵/۰۲/۲۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۵/۰۳/۲۰

واژه‌های کلیدی:

روان‌سنجی، رویدادهای منفی، تحلیل عاملی، سالمندان.

ناشر: دانشگاه زنجان

استناد: حیاتی، م.، موسوی، ن.، دهقانی زاده بغداد آباد، ر. و فتحی، ن. (۱۴۰۵). ساخت، اعتباریابی و رواسازی مقیاسرویدادهای منفی در نمونه‌ای از سالمندان ایرانی. *سنجش روانی تربیتی*، ۲(۱)، ۳۵-۴۶.<https://doi.org/10.30470/ijpa.2026.2091293.1040>

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن

مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

* نویسنده مسئول: مژگان حیاتی

نشانی: گروه روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، زنجان، ایران.

پست الکترونیکی: hayati@pnu.ac.ir

مقدمه

مطابق تعریف سازمان بهداشت جهانی^۱، سالمندی عبور از مرز ۶۰ سالگی است (محمدی و همکاران، ۲۰۲۴). سالمندی یکی از مراحل مهم و اجتناب‌ناپذیر چرخه زندگی انسان است که با مجموعه‌ای از تغییرات زیستی، شناختی، عاطفی، اجتماعی و اقتصادی همراه می‌شود (یوسفی افراشته و حسینی، ۱۳۹۵). این تغییرات بخشی طبیعی از فرایند رشد و تحول انسان به‌شمار می‌آیند؛ اما می‌توانند سالمندان را در معرض رویدادها و شرایط منفی متعددی قرار دهند که سازگاری فردی و اجتماعی آنان را با چالش روبه‌رو می‌سازد (یادگاری و همکاران، ۱۳۹۷ و یوسفی افراشته و همکاران، ۲۰۲۴). افزایش شیوع بیماری‌های مزمن، کاهش توانایی‌های جسمانی، بازنشستگی، کاهش درآمد، محدود شدن شبکه‌های اجتماعی، تجربه سوگ و از دست دادن همسر، دوستان یا همسالان و وابستگی بیشتر به دیگران، از جمله موقعیت‌هایی هستند که می‌توانند در این دوره زندگی برجسته‌تر شوند. در دهه‌های اخیر، با افزایش امید به زندگی و رشد جمعیت سالمندان در جهان و ایران، توجه به کیفیت زندگی، سلامت روان و عوامل تهدیدکننده بهزیستی این گروه سنی اهمیت بیشتری یافته است (محمدی و همکاران، ۲۰۲۴؛ سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۲؛ سازمان ملل متحد^۲، ۲۰۲۰). در چنین شرایطی، شناخت دقیق رویدادهای منفی تجربه‌شده در دوره سالمندی می‌تواند نقش مهمی در فهم بهتر وضعیت روانی و اجتماعی سالمندان داشته باشد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که تجربه رویدادهای منفی در دوره سالمندی با پیامدهای گوناگون روان‌شناختی و اجتماعی همراه است. سالمندانی که با رویدادهای استرس‌زا، فقدان‌های عاطفی، مشکلات جسمانی یا محدودیت‌های نقش اجتماعی مواجه می‌شوند، بیشتر در معرض افسردگی، اضطراب، احساس تنهایی، درماندگی، افت رضایت از زندگی و کاهش کیفیت زندگی قرار می‌گیرند (چارلز و کارستنسن^۳، ۲۰۱۰ و فیسک^۴ و همکاران، ۲۰۰۹)؛ افزون بر این، انباشت رویدادهای منفی در این دوره می‌تواند منابع مقابله‌ای فرد را تضعیف کند و توان سازگاری او را در برابر فشارهای بعدی کاهش دهد. به همین دلیل، شناسایی نوع، شدت و فراوانی رویدادهای منفی در زندگی سالمندان نه‌تنها از منظر نظری، بلکه از منظر پیشگیری، غربالگری و مداخله نیز اهمیت فراوان دارد. با این حال، برای دستیابی به چنین شناختی، وجود ابزارهایی ضروری است که بتوانند این تجربه‌ها را به‌صورت دقیق، منسجم و متناسب با ویژگی‌های این دوره زندگی ارزیابی کنند.

با وجود اهمیت سنجش رویدادهای منفی در سالمندی، ابزارهای موجود در بسیاری از موارد برای جمعیت عمومی طراحی شده‌اند و کمتر بر تجربه‌های خاص این دوره تمرکز دارند. بسیاری از مقیاس‌های رویدادهای استرس‌زا یا وقایع مهم زندگی، طیف گسترده‌ای از رخدادها را بدون توجه به تفاوت‌های تحولی و سنی می‌سنجند، در حالی که ماهیت رویدادهای منفی در سالمندی از نظر محتوا، بسامد، شدت ادراک‌شده و معنای روان‌شناختی، با دوره‌های دیگر زندگی تفاوت دارد (آلدوین و ایگاراشی^۵، ۲۰۲۳ و کوهن^۶ و همکاران، ۲۰۱۹)؛ برای مثال، نگرانی درباره کاهش استقلال، ترس از ناتوانی، تجربه فقدان‌های پی‌درپی، احساس سربار بودن برای خانواده و کاهش مشارکت اجتماعی، از جمله مسائلی هستند که در سالمندی برجستگی بیشتری دارند؛ اما ممکن است در ابزارهای عمومی کمتر مورد توجه قرار گیرند؛ برای مثال، پرسش‌نامه رویدادهای منفی زندگی پیکل^۷ شامل ۶۰ گویه است و طولانی بودن آن می‌تواند موجب خستگی پاسخ‌دهندگان و کاهش دقت در پاسخگویی شود. نسخه کوتاه‌شده این پرسش‌نامه نیز طراحی شده است؛ اما همچنان شامل ۵۱ گویه بوده و از این محدودیت تا حد زیادی مصون نمانده است. همچنین از دیگر ابزارهای شناخته‌شده در این زمینه می‌توان به پرسش‌نامه ۴۱ گویه‌ای هولمز و راهه^۸ اشاره کرد که با هدف ارزیابی تغییرات زندگی و سنجش میزان فشار روانی ناشی از این تغییرات تدوین شده است. با وجود ارزش علمی این ابزارها، یکی از مهم‌ترین محدودیت‌های آن‌ها بومی‌سازی نشدن با فرهنگ ایرانی است. (نوروزیان، ۲۰۱۲ و حسام‌زاده و همکاران، ۲۰۱۷)؛ بنابراین، استفاده صرف از مقیاس‌های وارداتی یا ترجمه‌شده، بدون توجه به بستر فرهنگی و اجتماعی ایران، ممکن است نتواند تجربه واقعی سالمندان ایرانی را به‌خوبی بازنمایی کند. در ادبیات روان‌سنجی نیز تأکید شده است که ابزارهای سنجش، افزون بر برخورداری از ویژگی‌های فنی مناسب، باید از نظر زبانی، فرهنگی و محتوایی نیز با جامعه هدف تناسب داشته باشند (یوسفی افراشته، ۱۴۰۴ و دولیس و ثرپ^۹، ۲۰۲۱). این موضوع، ضرورت ساخت ابزاری بومی و متناسب با شرایط فرهنگی ایران را دوچندان می‌کند.

فقدان مقیاسی بومی و روا برای سنجش تجربه رویدادهای منفی در دوره سالمندی، هم پژوهش‌های این حوزه را با محدودیت روبه‌رو کرده و هم ظرفیت مداخلات کاربردی را کاهش داده است. زمانی که نتوان مهم‌ترین رویدادهای منفی تجربه‌شده توسط سالمندان را به‌صورت دقیق شناسایی و اندازه‌گیری کرد، امکان بررسی روابط این متغیر با سازه‌هایی مانند تاب‌آوری، سلامت روان، حمایت اجتماعی، بهزیستی روان‌شناختی، کیفیت زندگی و مشارکت اجتماعی نیز محدود می‌شود. همچنین نبود ابزار مناسب، غربالگری سالمندان در معرض خطر، طراحی برنامه‌های حمایتی و پیشگیرانه و ارزیابی اثربخشی مداخلات را دشوار می‌سازد (استرینر^{۱۰} و همکاران، ۲۰۱۵ و بوتنگ^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۸). در حالی که وجود ابزاری معتبر می‌تواند به متخصصان کمک کند تا سالمندان آسیب‌پذیرتر را شناسایی کنند، ابعاد غالب تجربه منفی آنان را بهتر بشناسند و بر اساس آن، مداخلات دقیق‌تر و مؤثرتری طراحی کنند.

1 World Health Organization

2 United Nations

3 Charles & Carstensen

4 Fiske

5 Aldwin & Igarashi

6 Cohen

7 Pikel

8 Holmes & Rahe

9 Devellis & Thorpe

10 Streiner

11 Boateng

بر این اساس، مسئله اصلی پژوهش حاضر، نبود مقیاسی بومی، معتبر و دارای شواهد کافی روان‌سنجی برای سنجش تجربه رویدادهای منفی دوره سالمندی در جامعه ایرانی است. چنین مقیاسی باید بتواند با اتکا به ادبیات نظری، تجربه زیسته سالمندان و نظر متخصصان حوزه‌های روان‌شناسی، روان‌سنجی و سلامت روان، ابعاد گوناگون رویدادهای منفی این دوره را شناسایی و اندازه‌گیری کند. ساخت و اعتباریابی این مقیاس نه تنها به غنای دانش بومی در حوزه سالمندی و روان‌سنجی کمک خواهد کرد، بلکه می‌تواند ابزار مفیدی برای پژوهشگران، درمانگران، مشاوران، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان حوزه سالمندی فراهم آورد تا بر مبنای آن، شناخت دقیق‌تری از مسائل سالمندان به دست آورند و مداخلات مناسب‌تری تدوین کنند. از این رو، پژوهش حاضر با هدف ساخت و اعتباریابی مقیاس تجربه رویدادهای منفی در دوره سالمندی انجام شده است.

روش

این پژوهش از نوع روش‌شناختی، روان‌سنجی و با هدف بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس رویدادهای منفی زندگی (NLES)^۱ در سالمندان انجام شد. برای بررسی قابلیت اعتماد ابزار، از ضریب آلفای کرونباخ به منظور سنجش همسانی درونی گویه‌ها استفاده شد. به منظور ارزیابی روایی محتوا، از دو شیوه کیفی (بررسی نظر خبرگان از نظر تناسب، وضوح و ضرورت گویه‌ها) و کمی، محاسبه شاخص نسبت روایی محتوا^۲ (CVR) و شاخص روایی محتوا^۳ (CVI) بهره گرفته شد. همچنین برای بررسی روایی همگرا، همبستگی نمرات این مقیاس با نمرات رویدادهای مهم زندگی پیکل و همچنین نمره‌های به دست آمده برای اضطراب، استرس و افسردگی محاسبه گردید. در نهایت، برای بررسی روایی عاملی و تعیین ساختار سازه، تحلیل عاملی اکتشافی^۴ با روش محورهای اصلی انجام شد.

شرکت‌کنندگان

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه سالمندان ساکن شهر همدان در سال ۱۴۰۴ بود. از میان این جامعه، نمونه‌ای به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد. با توجه به اینکه در مطالعات روان‌سنجی معمولاً به ازای هر گویه حداقل ۵ تا ۱۰ نفر توصیه می‌شود (یوسفی افراشته، ۱۴۰۴)، برای پرسش‌نامه ۱۵ گویه‌ای این پژوهش، ۱۵۰ تا ۲۰۰ نفر به عنوان حداقل حجم نمونه تعیین شدند؛ اما برای انجام تحلیل عاملی و کفایت حجم نمونه، پرسش‌نامه بین ۳۰۰ سالمند توزیع شد که پس از کنار گذاشتن پرسش‌نامه‌های ناقص، در نهایت اطلاعات ۲۷۸ نفر وارد تحلیل نهایی شد. ملاک‌های ورود به مطالعه شامل ۶۰ سال و بالاتر، توانایی درک و پاسخگویی به سؤالات پرسش‌نامه و رضایت برای شرکت در پژوهش بود. داده‌ها به صورت مراجعه حضوری به سالمندان در محیط‌های عمومی شهر جمع‌آوری شد. در ابتدای جمع‌آوری داده‌ها، اهداف پژوهش به شرکت‌کنندگان توضیح داده شد و پس از اخذ رضایت آگاهانه، پرسش‌نامه‌ها در اختیار آنان قرار گرفت و داده‌های مورد نیاز جمع‌آوری شدند. از بین ۲۷۸ نفر، ۱۴۲ نفر (۵۱ درصد) زن و ۱۳۶ نفر (۴۹ درصد) مرد بودند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۶۴/۶ سال با انحراف معیار ۷/۸ گزارش شد. از نظر وضعیت تحصیلی، توزیع فراوانی به گونه‌ای بود که اکثریت نمونه را افراد دارای تحصیلات در سطح «خواندن و نوشتن» (۱۰۵ نفر، ۳۷/۸ درصد) و «سیکل» (۹۸ نفر، ۳۵/۳ درصد) تشکیل می‌دادند، در حالی که تعداد کمتری دارای مدرک «دیپلم» (۴۵ نفر، ۱۶/۲ درصد) و «دانشگاهی» (۳۰ نفر، ۱۰/۷ درصد) بودند. همچنین در خصوص وضعیت شغلی، اکثر شرکت‌کنندگان در زمره افراد «بازنشسته» (۱۲۰ نفر) یا «خانه‌دار» (۱۱۲ نفر) قرار داشتند و تنها ۴۶ نفر در وضعیت «شاغل» بودند.

روش اجرا

در فرایند ساخت ابزار حاضر کوشش شد سازه «رویدادهای منفی سالمندی» به صورت روشن، بومی و مبتنی بر شواهد نظری و تجربی عملیاتی شود. در این پژوهش، رویدادهای منفی به مجموعه‌ای از تجربه‌ها، شرایط یا تغییرات نامطلوب زندگی اطلاق می‌شود که برای فرد بار روانی، اجتماعی یا کارکردی قابل توجهی ایجاد می‌کنند و با کاهش احساس امنیت، کنترل، رفاه یا سازگاری همراه هستند. در دوره سالمندی، این رویدادها می‌توانند شامل فقدان عزیزان، بیماری و افت سلامت، کاهش استقلال، مشکلات اقتصادی، تنهایی، کاهش حمایت اجتماعی، تعارض‌های خانوادگی، محدودیت در ایفای نقش‌های روزمره و نگرانی نسبت به آینده باشند. بر این اساس، در گام نخست، پس از مرور نظام‌مند متون و پژوهش‌های داخلی و خارجی مرتبط با رویدادهای منفی زندگی، فشارهای تحولی سالمندی، افت کارکرد، سوگ، انزوای اجتماعی، مشکلات اقتصادی، وابستگی، کاهش منزلت اجتماعی و دغدغه‌های آینده، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته‌ای با ۱۴ تن از متخصصان حوزه روان‌شناسی سالمندی، روان‌سنجی و سلامت روان انجام شد تا دامنه مفهومی سازه با اتکا به تجربه تخصصی آنان دقیق‌تر شناسایی شود. سؤالات مصاحبه به گونه‌ای طراحی شده بود که ابعاد مختلف تجربه‌های منفی سالمندان را پوشش دهد؛ از جمله اینکه «به نظر شما مهم‌ترین رویدادها یا شرایط منفی‌ای که سالمندان در زندگی خود تجربه می‌کنند، چیست؟»، «کدام تجربه‌ها در بافت فرهنگی و خانوادگی ایران برای سالمندان فشار روانی بیشتری ایجاد می‌کند؟»، «چه موقعیت‌هایی بیش از همه احساس ناتوانی، تنهایی، طردشدگی یا کاهش ارزشمندی را در سالمندان برمی‌انگیزد؟»، «چه تفاوتی میان رویدادهای منفی سالمندی و رویدادهای منفی در سایر دوره‌های زندگی وجود دارد؟» و «اگر قرار باشد ابزاری برای سنجش رویدادهای منفی سالمندی طراحی شود، چه حوزه‌ها و مضامینی باید حتماً در آن گنجانده شوند؟». متن مصاحبه‌ها پس از پیاده‌سازی، با استفاده از روش تحلیل محتوای کیفی متعارف تحلیل شد. به این صورت که ابتدا چندین بار

1 Negative Life Events Scale

2 Content Validity Ratio

3 Content Validity Index

4 Exploring Factor Analysis

خوانده شد تا درک کلی از داده‌ها حاصل شود؛ سپس واحدهای معنایی مرتبط با تجربه‌های منفی سالمندی استخراج، کدگذاری اولیه انجام، کدهای مشابه در طبقات مفهومی ادغام و در نهایت، مضامین اصلی و فرعی سازمان‌دهی شدند. برای افزایش دقت تحلیل، تلاش شد کدگذاری بر اساس نزدیکی مفهومی، فراوانی نسبی مضامین و ارتباط آن‌ها با تعریف نظری سازه انجام گیرد. بر پایه نتایج این مرحله، حوزه‌هایی مانند بیماری و افت سلامت جسمانی، از دست دادن عزیزان، مشکلات مالی، وابستگی به دیگران، تنهایی و کاهش ارتباطات اجتماعی، تعارض‌های خانوادگی، کاهش نقش و منزلت اجتماعی، محدودیت در فعالیت‌های روزمره، تجربه بی‌احترامی یا طرد، تغییرات ناخوشایند محیط زندگی و نگرانی نسبت به آینده، به‌عنوان ابعاد محتوایی اصلی شناسایی شدند. در ادامه، با ترکیب یافته‌های کیفی و شواهد برگرفته از ادبیات پژوهش، بانک اولیه گویه‌ها شامل ۵۰ گویه تدوین شد. در نگارش گویه‌ها اصولی مانند سادگی زبان، تک‌معنایی بودن، پرهیز از ابهام، تناسب با سطح سواد سالمندان، اجتناب از اصطلاحات تخصصی و حفظ پوشش محتوایی رعایت شد؛ سپس این مجموعه در چند مرحله بازبینی شد؛ به‌گونه‌ای که گویه‌های تکراری، بسیار مشابه یا کم‌ارتباط با تعریف نظری سازه، حذف یا ادغام شدند و نسخه حاصل با ۳۷ گویه برای بررسی روایی صوری و محتوایی در اختیار متخصصان قرار گرفت. متخصصان هر گویه را از نظر ضرورت، شفافیت، تناسب و ارتباط با سازه ارزیابی کردند و بر اساس بازخورد آنان، برخی گویه‌ها بازنویسی، ساده‌سازی یا حذف شدند. همچنین برای اطمینان از قابل فهم بودن گویه‌ها، نسخه مقدماتی ابزار به‌صورت محدود توسط چند سالمند از جامعه هدف مطالعه شد و درباره وضوح، سادگی و فهم‌پذیری عبارات از آنان بازخورد گرفته شد. حاصل این فرایند چندمرحله‌ای، حذف ۱۲ گویه و دستیابی به مجموعه‌ای از ۲۵ گویه بود که هم از نظر نظری و محتوایی ریشه در تجربه‌های خاص سالمندی در بافت ایرانی داشت و هم از نظر زبانی و اجرایی برای استفاده در نمونه سالمندان مناسب بود. به این ترتیب، ابزار نهایی نه صرفاً ترجمه یا اقتباس از سنجه‌های موجود، بلکه مقیاسی بومی، مبتنی بر تحلیل کیفی داده‌ها و متکی بر نظر خبرگان بود که با هدف سنجش تجربه کلی رویدادهای منفی سالمندی طراحی شد. در ادامه، ابزار در فرایند ارزیابی روان‌سنجی قرار گرفت که طی آن ۱۰ گویه دیگر حذف و نسخه نهایی ابزار با ۱۵ گویه معرفی شد.

ابزار

در این پژوهش علاوه بر مقیاس رویدادهای منفی سالمندی که در این پژوهش اعتباریابی شده است، خرده‌مقیاس رویدادهای منفی از مقیاس رویدادهای مهم زندگی پیکل و مقیاس DASS-21 استفاده شد که در ادامه معرفی شده است.

مقیاس رویدادهای منفی سالمندی^۱ (ENLES): نسخه نهایی این مقیاس پس از حذف چند سؤال در مراحل مختلف به ۱۵ گویه رسید. هر گویه در طیف لیکرت پنج درجه‌ای از «هرگز» تا «همیشه» نمره‌گذاری می‌شود.

مقیاس رویدادهای مهم زندگی پیکل^۲ (CLEI): مقیاس رویدادهای مهم زندگی پیکل در سال ۱۹۷۱ توسط پیکل نوشته شد. این پرسش‌نامه شامل ۶۵ رویداد مهم زندگی است که در آن از آزمودنی خواسته می‌شود تا هریک از رویدادهایی را که تجربه کرده است، علامت بزند. این پرسش‌نامه دو خرده‌مقیاس دارد که تعداد عوامل فشارزا و میزان فشاری را که هریک از رویدادها ایجاد می‌کند، مشخص می‌کند. ضریب پایایی از طریق بازآزمایی برای تعداد رویدادها، ۰/۷۸ و برای میزان استرس، ۰/۸۲ گزارش شد. در گزارشی دیگر، ضریب پایایی ۰/۷۲ برای تعداد رویدادهای استرس‌زا و ۰/۷۲ برای میزان فشار روانی عنوان شد (در پژوهش حاضر از خرده‌مقیاس رویدادهای منفی پیکل بهره گرفته شده است). اعتبار این ابزار در پژوهش حاضر، با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ به دست آمد.

مقیاس DASS-21: این مقیاس در سال ۱۹۹۵ توسط لویباند و لویباند^۳ منتشر شد. نسخه اصلی پرسش‌نامه ۴۶ سؤال داشت؛ اما پرسش‌نامه تقلیل‌یافته امروزی ۲۱ سؤال دارد که ۸ سؤال مربوط به افسردگی (D)، ۷ سؤال مربوط به اضطراب (A) و ۶ سؤال مرتبط با استرس (S) است و پاسخ‌ها نیز به‌صورت طیف لیکرت چهار درجه‌ای از «اصلاً» تا «خیلی زیاد» طبقه‌بندی می‌شوند. همبستگی این پرسش‌نامه با پرسش‌نامه‌هایی همچون افسردگی بک^۴ و اضطراب آیزنک^۵، بالا گزارش شده است. این پرسش‌نامه در پژوهش‌های مختلف مورد اعتبارسنجی قرار گرفته است؛ ازجمله این پژوهش‌ها می‌توان به تلاش دکتر صاحبی و همکاران در سال ۱۳۸۴ اشاره کرد که اعتبار این پرسش‌نامه را در جامعه ایرانی مورد تأیید قرار دادند؛ به‌علاوه، نیک‌آذین و همکاران در سال ۱۳۹۵ در پژوهشی مشخص کردند که این پرسش‌نامه در جمعیت نوجوانان ایرانی از اعتبار خوب و پایایی مناسب برخوردار است. اعتبار این ابزار در پژوهش حاضر با روش آلفای کرونباخ، ۰/۷۱ به دست آمد.

یافته‌ها

پس از تأیید روایی صوری و محتوایی که به‌صورت کیفی انجام شد، مقیاسی با ۲۵ گویه وارد فرایند اعتباریابی و ارزیابی روایی شد. در اولین مرحله، تعیین تعداد عامل‌ها و کفایت داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی بررسی شد. برای این منظور، شاخص کفایت نمونه‌گیری KMO برابر با ۰/۹۴ به دست آمد که نشان‌دهنده کفایت مناسب نمونه بود. همچنین آزمون کرویت بارلت معنادار بود ($\chi^2 = ۱۶۳۳/۴۹$ ، $df = ۱۰۵$ ، $p < ۰/۰۰۱$) و نشان داد ماتریس همبستگی کفایت لازم را برای اجرای تحلیل عاملی دارد. برای تعیین ساختار عاملی، از روش تحلیل محوره‌های اصلی استفاده شد. معیارهای

1 Elderly Negative Life Events Scale

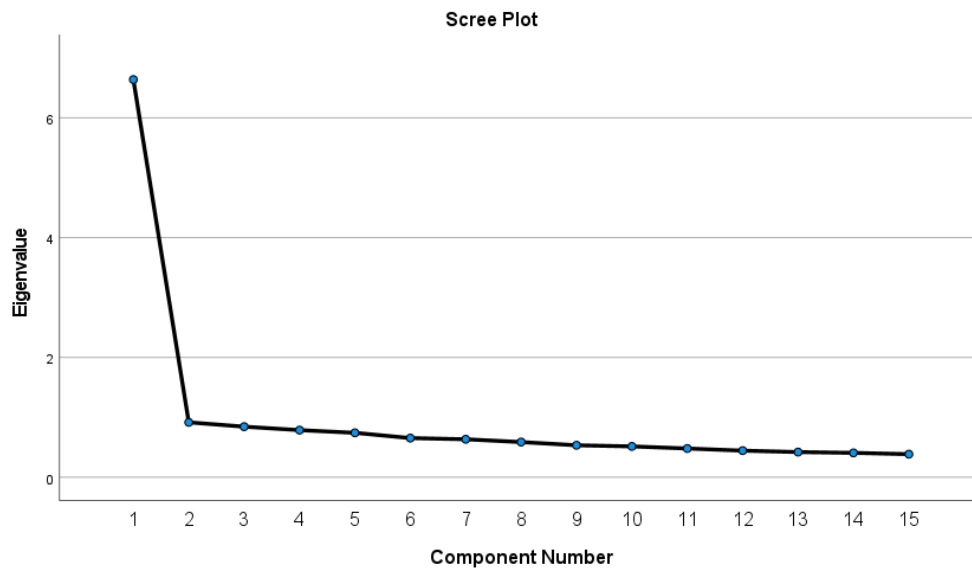
4 Beck

2 Chief Life Events Inventory

5 Eysenck

3 Lovibond & Lovibond

تصمیم‌گیری شامل مقادیر ویژه بزرگ‌تر از ۱، بررسی نمودار اسکری و مبانی نظری پژوهش بودند. معیارهای حذف گویه‌ها شامل بار عاملی کمتر از ۰/۴۰ (۶ گویه) و بارگذاری متقاطع بالاتر از ۰/۳۰ (۴ گویه) بود. در مجموع، طی مراحل مختلف، نسخه نهایی با ۱۵ گویه و ۱ عامل زیربنایی تثبیت گردید. تک‌عاملی بودن مقیاس نهایی در نمودار اسکری (تصویر ۱) مشخص است.

تصویر ۱

نمودار اسکری برای تعیین تعداد عامل‌ها

نتایج تحلیل عاملی اکتشافی شامل بارهای عاملی و میزان اشتراک برای مدل تک‌عاملی در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱

بارهای عاملی و میزان اشتراک گویه‌ها در ساختار عاملی اکتشافی

میزان اشتراک	بار عاملی	در شش ماه گذشته:
۰/۴۵	۰/۶۷	۱. یکی از عزیزان نزدیکم را از دست داده‌ام.
۰/۴۹	۰/۷۰	۲. خودم با بیماری جسمی جدی یا مزمن مواجه شده‌ام.
۰/۴۹	۰/۷۰	۳. یکی از اعضای خانواده‌ام دچار بیماری شدید شده است.
۰/۴۴	۰/۶۶	۴. احساس تنهایی یا کاهش ارتباط با اطرافیان را تجربه کرده‌ام.
۰/۴۴	۰/۶۶	۵. با مشکلات مالی قابل توجه روبه‌رو شده‌ام.
۰/۴۱	۰/۶۴	۶. وابستگی من به دیگران برای انجام کارهای روزمره افزایش یافته است.
۰/۳۸	۰/۶۲	۷. در محل زندگی یا شرایط سکونت تغییرات ناخوشایند ایجاد شده است.
۰/۴۴	۰/۶۸	۸. احساس کرده‌ام حمایت کافی از سوی خانواده یا اطرافیان دریافت نمی‌کنم.
۰/۴۱	۰/۶۴	۹. تعارض یا تنش خانوادگی قابل توجهی داشته‌ام.
۰/۵۴	۰/۷۴	۱۰. احساس کرده‌ام نقش یا جایگاه اجتماعی‌ام کاهش یافته است.
۰/۴۴	۰/۶۶	۱۱. محدودیت شدید در رفت‌وآمد یا انجام فعالیت‌های روزمره داشته‌ام.
۰/۴۴	۰/۶۶	۱۲. تجربه بی‌احترامی، نادیده گرفته شدن یا طرد شدن داشته‌ام.
۰/۳۸	۰/۶۲	۱۳. با حادثه یا رویدادی ناگهانی و استرس‌زا مواجه شده‌ام.
۰/۴۳	۰/۶۵	۱۴. نگرانی شدید درباره آینده خود یا خانواده‌ام را داشته‌ام.
۰/۴۵	۰/۶۷	۱۵. مجموعه‌ای از مشکلات هم‌زمان را تجربه کرده‌ام که فشار روانی زیادی ایجاد کرده است.
۶/۶۴		مقدار ویژه
۴۴/۲۶		درصد واریانس

طبق اطلاعات جدول ۱، نتایج نشان داد در مجموع ۴۴/۲۶ درصد از واریانس کل توسط تک‌عامل مدل تبیین می‌شود. عامل احتمالی بعدی حدود ۶ درصد به واریانس تبیین‌شده اضافه می‌کرد که به دلیل آنکه مقدار ویژه آن از ۱ کمتر بود، حذف شد. در ساختار عاملی به دست آمده، بار عاملی برای همه گویه‌ها بیشتر از ۰/۴۰ است.

به‌منظور ارزیابی روایی همگرا، رابطه بین نمرات مقیاس رویدادهای منفی سالمندی با نمرات افسردگی، اضطراب، استرس و رویدادهای مهم (منفی) زندگی محاسبه گردید. نتایج در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲

ماتریس همبستگی برای روایی همگرا

متغیرها	۱	۲	۳	۴
۱ افسردگی	۱			
۲ اضطراب	۰/۳۵**	۱		
۳ استرس	۰/۳۱**	۰/۴۵**	۱	
رویدادهای مهم منفی	۰/۵۱**	۰/۳۳**	۰/۳۵**	۱
رویدادهای منفی سالمندی	۰/۴۸**	۰/۳۷**	۰/۴۰**	۰/۶۹**

** P<0.01

یافته‌های حاصل از تحلیل همبستگی نشان داد که مقیاس رویدادهای منفی سالمندی با سازه‌های آسیب‌شناختی شامل افسردگی، اضطراب و استرس دارای همبستگی نسبتاً قوی و معنادار است. کسب بالاترین ضریب همبستگی با رویدادهای منفی مهم، ۰/۶۹ به دست آمده است که نشان‌دهنده دقت سازه‌ای ابزار و همسویی آن با پیش‌فرض‌های نظری است که در نهایت روایی همگرایی مقیاس را تأیید می‌کند.

ضریب آلفای کرونباخ و ضریب امگا برای تعیین همگونی درونی مقیاس رویدادهای منفی زندگی به ترتیب ۰/۹۱ و ۰/۸۹ به دست آمد که بالای ۰/۷۰ و مطلوب است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ساخت و اعتباریابی مقیاس رویدادهای منفی زندگی در سالمندان انجام شد و یافته‌ها به‌طور کلی نشان داد که ابزار طراحی‌شده از ویژگی‌های روان‌سنجی مطلوبی برخوردار است. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد که نسخه نهایی ۱۵ گویه‌ای مقیاس از ساختاری تک‌عاملی برخوردار است و این عامل توانسته است ۲۶/۴۴ درصد از واریانس کل را تبیین کند. همچنین کفایت نمونه‌گیری بسیار مناسب ($KMO=0.94$) و معناداری آزمون بارتلت، مناسب بودن داده‌ها برای تحلیل عاملی را تأیید کرد. بارهای عاملی همه گویه‌ها نیز در دامنه قابل قبول قرار داشتند و هیچ‌یک از گویه‌های باقی‌مانده بار عاملی کمتر از ۰/۴۰ نداشتند. این الگو نشان می‌دهد که اگرچه رویدادهای منفی سالمندی می‌تواند در سطح مفهومی مصادیق متنوعی مانند فقدان، بیماری، تنهایی، مشکلات مالی، کاهش استقلال و تنش‌های خانوادگی داشته باشند، در سطح روان‌سنجی این تجارب می‌توانند ذیل سازه‌ای کلی و منسجم با عنوان «تجربه رویدادهای منفی در سالمندی» سازمان یابند. این یافته از این دیدگاه حمایت می‌کند که سالمندان با وجود تنوع رویدادهای منفی، این تجربه‌ها را در قالب فشاری کلی و ادراک‌شده از دشواری‌های زندگی تجربه می‌کنند.

یافته مربوط به تک‌عاملی بودن مقیاس را می‌توان از چند منظر تبیین کرد. نخست آنکه بسیاری از رویدادهای منفی دوران سالمندی در عمل به‌صورت درهم‌تنیده و هم‌زمان رخ می‌دهند؛ برای مثال، بیماری جسمانی ممکن است با کاهش استقلال، محدودیت رفت‌وآمد، افزایش وابستگی و فشار مالی همراه شود و در نهایت، احساس تنهایی یا کاهش حمایت اجتماعی را نیز تشدید کند. از این رو، تفکیک تجربی این حوزه‌ها در نمونه‌ای عمومی از سالمندان همیشه به شکل ابعاد مستقل آشکار نمی‌شود. دوم آنکه هدف مقیاس حاضر، سنجش «تجربه کلی رویدادهای منفی سالمندی» بوده است، نه تفکیک تشخیصی خرده‌مؤلفه‌ها؛ بنابراین، شکل‌گیری عاملی عمومی با مبانی نظری پژوهش نیز سازگار است. این یافته با برخی مطالعات حوزه سنجش وقایع تنش‌زا همسو است که نشان داده‌اند در برخی گروه‌های سنی یا بافت‌های فرهنگی، مجموعه‌ای از فشارهای زندگی بیش از آنکه به‌صورت ابعاد مجزا تجربه شوند، در قالب ادراکی کلی از فشار و آسیب‌پذیری روانی بازنمایی می‌شوند (ایگاراچی و آلدوین، ۲۰۲۳ و کوهن و همکاران، ۲۰۱۹).

از دیگر یافته‌های مهم این پژوهش، تأیید روایی همگرایی مقیاس بود. همبستگی نسبتاً بالا و معنادار نمرات مقیاس رویدادهای منفی سالمندی با خرده‌مقیاس رویدادهای منفی زندگی پیکل نشان داد که ابزار حاضر توانسته است سازه‌ای نزدیک و همسو با مفهوم نظری رویدادهای منفی زندگی را اندازه‌گیری کند؛ افزون بر این، همبستگی معنادار این مقیاس با افسردگی، اضطراب و استرس نیز نشان می‌دهد که تجربه بیشتر رویدادهای منفی در سالمندی با سطوح بالاتر آشفتگی هیجانی همراه است. این نتیجه با ادبیات نظری و تجربی موجود هماهنگ است؛ زیرا مطالعات متعددی نشان داده‌اند که افزایش رویدادهای منفی زندگی در سالمندان با کاهش بهزیستی روان‌شناختی، افزایش علائم افسردگی و اضطراب و افت سازگاری هیجانی همراه است (چارلز و کاستنسن، ۲۰۱۰ و فیسک و همکاران، ۲۰۰۹)؛ البته باید توجه داشت که وجود همبستگی با شاخص‌های آسیب‌شناختی به معنای یکی بودن این سازه‌ها نیست، بلکه نشان می‌دهد مقیاس حاضر در چارچوب نظری مورد انتظار عمل کرده است و با متغیرهای مرتبط، رابطه معنادار دارد. در واقع، این یافته‌ها از اعتبار سازه‌ای ابزار حمایت می‌کنند و نشان می‌دهند نمرات بالاتر در این مقیاس احتمالاً بازتاب تجربه بیشتر یا شدیدتر دشواری‌های منفی زندگی در دوره سالمندی است.

همچنین نتایج مربوط به پایداری نشان داد که مقیاس رویدادهای منفی سالمندی از همسانی درونی بسیار مطلوبی برخوردار است. ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ و ضریب امگا ۰/۸۹ بیانگر آن است که گویه‌های این ابزار در سنجش سازه‌ای مشترک، هماهنگی مناسبی دارند. استفاده هم‌زمان از آلفا و امگا نیز نقطه قوتی برای پژوهش حاضر به‌شمار می‌رود؛ زیرا اتکا به یک شاخص به‌تنهایی ممکن است تصویری ناقص از قابلیت اعتماد ابزار ارائه دهد. ضرایب به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که گویه‌های مقیاس نه‌تنها از انسجام درونی مناسب برخوردار هستند، بلکه احتمالاً توانایی ایجاد نمره‌ای پایدار و قابل اتکا برای استفاده در مطالعات پژوهشی و غربالگری را نیز دارند. این سطح از پایداری با توصیه‌های رایج در مطالعات ابزارسازی همخوان است و بیانگر آن است که نسخه نهایی مقیاس می‌تواند در مطالعات آینده برای سنجش تجربه رویدادهای منفی زندگی سالمندان مورد استفاده قرار گیرد (استرینر و همکاران، ۲۰۱۵ و بوتنگ و همکاران، ۲۰۱۸).

یافته‌های این پژوهش از نظر کاربردی نیز اهمیت قابل توجهی دارند. وجود ابزاری بومی و مختصر برای سنجش رویدادهای منفی سالمندی می‌تواند به پژوهشگران و متخصصان کمک کند تا سالمندان در معرض فشار روانی بیشتر را شناسایی و رابطه این سازه را با متغیرهایی مانند تاب‌آوری، حمایت اجتماعی، کیفیت زندگی، سازگاری روان‌شناختی و سلامت روان، بررسی کنند. همچنین این ابزار می‌تواند با احتیاط در مراکز خدمات روان‌شناختی، مراکز روزانه سالمندان، خانه‌های سلامت و طرح‌های جامعه‌محور سالمندی برای غربالگری اولیه و شناسایی افراد آسیب‌پذیر، مورد استفاده قرار گیرد. یکی از مزیت‌های مقیاس حاضر آن است که گویه‌های آن با توجه به زمینه فرهنگی و تجربه‌های رایج سالمندان ایرانی تدوین شده‌اند و به همین دلیل، نسبت به برخی ابزارهای عمومی یا ترجمه‌شده، احتمالاً تناسب محتوایی بیشتری با جامعه هدف دارند. این ویژگی می‌تواند در افزایش دقت سنجش و ارتقای اعتبار نتایج پژوهش‌های داخلی، نقش مؤثری ایفا کند (دولیس و ثرپ، ۲۰۲۱).

با وجود نقاط قوت، پژوهش حاضر دارای محدودیت‌هایی نیز بود که باید در تفسیر یافته‌ها مورد توجه قرار گیرد. نخست آنکه نمونه پژوهش با روش در دسترس و تنها از سالمندان ساکن شهر همدان انتخاب شد؛ بنابراین، تعمیم نتایج به سالمندان سایر شهرها، مناطق روستایی یا گروه‌های فرهنگی متفاوت باید با احتیاط انجام شود. دوم آنکه این پژوهش صرفاً از تحلیل عاملی اکتشافی بهره برد و اجرای تحلیل عاملی تأییدی در نمونه‌ای مستقل می‌تواند شواهد قوی‌تری درباره ساختار عاملی ابزار فراهم آورد. سوم آنکه برای بررسی اعتبار، تنها همسانی درونی ارزیابی شد و بررسی پایداری بازآزمایی در مطالعات آینده ضروری است تا ثبات زمانی ابزار نیز مشخص شود. چهارم آنکه داده‌ها به‌صورت خودگزارشی گردآوری شدند و این امر ممکن است با سوگیری‌هایی مانند خطای حافظه، تمایل به پاسخ‌دهی اجتماعی مطلوب یا تفاوت در ادراک رویدادها همراه باشد. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، این مقیاس در نمونه‌های بزرگ‌تر و متنوع‌تر، در استان‌ها و فرهنگ‌های مختلف و نیز همراه با تحلیل عاملی تأییدی، روایی ملاکی، روایی افتراقی و پایداری بازآزمایی، بررسی شود.

در مجموع، نتایج این پژوهش نشان داد که مقیاس رویدادهای منفی زندگی در سالمندان، ابزاری ۱۵ گویه‌ای، بومی، کوتاه و دارای روایی و پایداری مطلوب است که می‌تواند تجربه کلی رویدادهای منفی این دوره را به‌صورت معتبر ارزیابی کند. ساختار تک‌عاملی، همبستگی معنادار با مقیاس‌های مرتبط و ضرایب بالای همسانی درونی، از شایستگی روان‌سنجی این ابزار حمایت می‌کنند. بر این اساس می‌توان نتیجه گرفت که مقیاس حاضر ظرفیت آن را دارد که در پژوهش‌های سالمندی، مطالعات روان‌سنجی، غربالگری‌های اولیه و برنامه‌ریزی مداخلات حمایتی و روان‌شناختی مورد استفاده قرار گیرد. همچنین این ابزار می‌تواند گامی برای توسعه سنجش‌های بومی در حوزه سالمندی و تقویت مطالعات مرتبط با سلامت روان و کیفیت زندگی سالمندان ایرانی باشد.

سپاس‌گزاری

نویسندگان مقاله صمیمانه از تمامی شرکت‌کنندگان و متخصصانی که با همکاری ارزشمند و حمایت‌های مؤثر خود در پیشبرد و اجرای این پژوهش مشارکت داشتند، تشکر و قدردانی می‌کنند.

ملاحظات اخلاقی

این پژوهش با رعایت کامل اصول و ملاحظات اخلاقی، از جمله اخذ رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان و حفظ محرمانگی اطلاعات آنان، به اجرا درآمد. مشارکت افراد در این مطالعه کاملاً داوطلبانه بوده و تمامی مراحل پژوهش در چارچوب ضوابط و اصول اخلاقی مصوب سازمان نظام روان‌شناسی و مشاوره جمهوری اسلامی ایران انجام شده است.

حامی مالی

تمامی هزینه‌های مرتبط با این پژوهش توسط نویسندگان پرداخت شده و این مطالعه از هیچ‌گونه حمایت مالی برخوردار نبوده است.

مشارکت نویسندگان

در این مقاله، مؤلفان حیاتی در ایده‌پردازی، انتخاب موضوع و روش‌شناسی شرکت کرده است. سیده نفیسه موسوی در زمینه تنظیم مقدمه، تجزیه و تحلیل داده‌ها و بحث و نتیجه‌گیری، ریحانه دهقانی‌زاده بغدادآباد در مرور مبانی نظری و تهیه متن اولیه و نگین فتاحی در جمع‌آوری اطلاعات و اصلاحات مشارکت داشته‌اند. همه نویسندگان متن را مطالعه و بازبینی کرده‌اند.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌دارند که هیچ‌گونه تعارض منافی ندارد.

منابع

- اسمعیل‌نژاد، س.، اسماعیلی، م.، ادیبی سده، پ.، روح‌افزا، ح.، فیضی، آ.، آنی، ع. و شاهون، ح. (۱۴۰۵). بررسی تأثیر رویدادهای استرس‌زای زندگی و تجربه PTSD با میانجیگری حمایت اجتماعی و راهبردهای مقابله‌ای بر شدت علائم فیبرومیالژی. *روان‌شناسی سلامت و اختلالات رفتاری*. ۴(۴)، ۱-۱۴.
- بیگی، ع. و طالع‌پسند، س. (۱۳۹۴). ارزیابی ویژگی‌های شخصیتی و رویداد منفی استرس‌زا در تبیین راهبردهای مقابله‌ای منفی در افراد وابسته به مواد مخدر: نقش میانجیگر مؤلفه‌های عواطف منفی. *فصلنامه اعتیادپژوهی سوءمصرف مواد*. ۹(۳۵)، ۹-۲۴.
- محمدی، س.، کاظمی، م. و یوسفی افراشته، م. (۱۴۰۳). نقش میانجیگری تاب‌آوری در رابطه بین مؤلفه‌های دین‌داری و بهزیستی روان‌شناختی در سالمندان. *سالمند: مجله سالمندی ایران*. ۱۹(۲)، ۱۷۶-۱۸۹.
- ملکی کامبخش، س.، مسعودی، ر.، باقری شیروان، س. و بابازاده، ص. (۱۴۰۰). بررسی رابطه بین اضطراب، افسردگی و استرس (پرسش‌نامه استاندارد DASS21) با شاخص‌های پوسیدگی و پریدنتال در نوجوانان ۱۵ ساله ساکن شهر بندرعباس در سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۷. *مجله دانشکده دندان‌پزشکی مشهد*. ۴۵(۴)، ۴۰۵-۴۱۷.
- یادگاری، ر.، حیاتی، م. و یوسفی افراشته، م. (۱۳۹۷). رابطه بین سلامت معنوی و جهت‌گیری مذهبی با وسواس مرگ در سالمندان: نقش میانجی قدرت تحمل ابهام. *روان‌شناسی پیری*. ۴(۱)، ۳۹-۵۰.
- یوسفی افراشته، م. (۱۴۰۴). روان‌سنجی بین فرهنگی ابزارهای اندازه‌گیری راهبردهایی برای ارزیابی و گزارش پژوهشی. *سنجش روانی و تربیتی*. ۱(۱)، ۱-۲۳.
- یوسفی افراشته، م. و حسینی، ز. (۱۳۹۵). فراتحلیل اثر تمرین‌های بدنی بر تعادل پویا در سالمندان: مقایسه تمرین‌های پیلاتس، تمرین‌های در آب و یوگا. *روان‌شناسی پیری*. ۲(۳)، ۲۱۷-۲۲۸.

References

- Aldwin, C. M., & Igarashi, H. (2023). Coping, optimal aging, and resilience in a sociocultural context. In C. M. Aldwin, C. L. Park, Y. J. Jeong, & R. Nath (Eds.), *The Oxford handbook of stress, health, and coping*. Oxford University Press.
- Beygi, A., & Talepasand, S. (2015). Assessment of personality traits and negative stressful events in explaining negative coping strategies in drug dependent individuals: The mediating role of negative emotion components. *Quarterly journal of research on addiction*, 9(35), 9-24. (Persian)
- Boateng, G. O., Neilands, T. B., Frongillo, E. A., Melgar-Quinonez, H. R., & Young, S. L. (2018). Best practices for developing and validating scales for health, social, and behavioral research: A primer. *Frontiers in Public Health*, 6, 149.
- Charles, S. T., & Carstensen, L. L. (2010). Social and emotional aging. *Annual Review of Psychology*, 61, 383-409.
- Cohen, S., Murphy, M. L. M., & Prather, A. A. (2019). Ten surprising facts about stressful life events and disease risk. *Annual Review of Psychology*, 70, 577-597.
- DeVellis, R. F., & Thorpe, C. T. (2021). *Scale development: Theory and applications* (5th ed.). Sage.
- Esmailinezhad, S., Esmaeili, M., Adibi, p., Roohafza, H., Feyzi, A., Ani, A., & Shagoon, H. (2026). Investigating the effect of stressful life events and PTSD experience on fibromyalgia symptom severity: The mediating role of social support and coping strategies. *Health psychology and behavioral disorders*, 4(4), 1-14. (Persian).
- Fiske, A., Wetherell, J. L., & Gatz, M. (2009). Depression in older adults. *Annual Review of Clinical Psychology*, 5, 363-389.

- Hesamzadeh, A., Dalvandi, A., Maddah, S. B., & Ahmadi, F. (2017). Family caregiving in Iranian older people: A systematic review. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 8(3), 687–695.
- Maleki Kambakhsh, S., Masoudi, R., Bagheri Shirvan, S., & Babazadeh, S. (2021). Correlation of depression, anxiety and stress with indices of dental caries and periodontal disease among 15-year-old adolescents in Bandar Abbas during 2017-18. *Journal of Mashhad dental school*, 45(4), 405-515. (Persian).
- Mohammadi, S., Kazemi, M., & Yousefi Afrashteh, M. (2024). Mediating role of resilience in the relationship between religiosity and psychological well-being in Iranian older adults. *Salman Iranian journal of ageing*, 19(2), 176-189. (Persian).
- Noroozian, M. (2012). The elderly population in Iran: An ever growing concern in the health system. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 6(2), 1–6.
- Nuovo, S., Ugolini, C., Zarbo, R., & Magnano, P. (2025). Dimensions of Hope as Mediators Between Negative Events and Recovery of Well-Being in Adults and Elderly. *Healthcare*, 13, 3259.
- Streiner, D. L., Norman, G. R., & Cairney, J. (2015). Health measurement scales: A practical guide to their development and use (5th ed.). *Oxford University Press*.
- United Nations. (2020). World population ageing 2020 highlights: Living arrangements of older persons. *New York: United Nations*.
- World Health Organization. (2022). *Ageing and health*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/ageing-and-health>.
- Yadegari, R., Hayati, M., & Yousefi Afrashteh, M. (2018). The relationship between spiritual health and religious orientation with death obsession in elderly. The mediation role of ambiguity tolerance. *Journal of aging psychology*, 4(1), 39-50. (Persian).
- Yousefi Afrashteh, M. (2025). Cross-cultural psychometrics of measurement instruments: strategies for evaluation and research reporting. *Iranian journal of psychoeducational assessment*, 1(1), 1-23. (Persian).
- Yousefi Afrashteh, M., & Hosseini, Z. (2016). Meta-Analysis of effect of physical exercises on dynamic balance in elderly people: comparison of pilates exercises, exercises in water and yoga. *Journal of aging psychology*, 2(3), 217-228. (Persian).
- Zare Gholcheshmeh, F., Khajevand Khoshli, A., Mirani, A., & Azizi Ziabari, L. (2025). The effectiveness of narrative therapy on death anxiety and sense of coherence in older women. *Aging psychology*, 11(1), 77-92. (Persian).